

Fosenrapporten 2025

Innhold

- I. Intro
- II. Status i sjømatnæringa | Fosen
 - I. Overordnet
 - II. Laks og ørret
 - III. Torskefisk
 - IV. Pelagisk
 - V. Leverandørmæring
- III. Bærekraft
- IV. Trender og drivere i sjømat | muligheter for Fosenregionen

Status i sjømatnæringa | Fosen

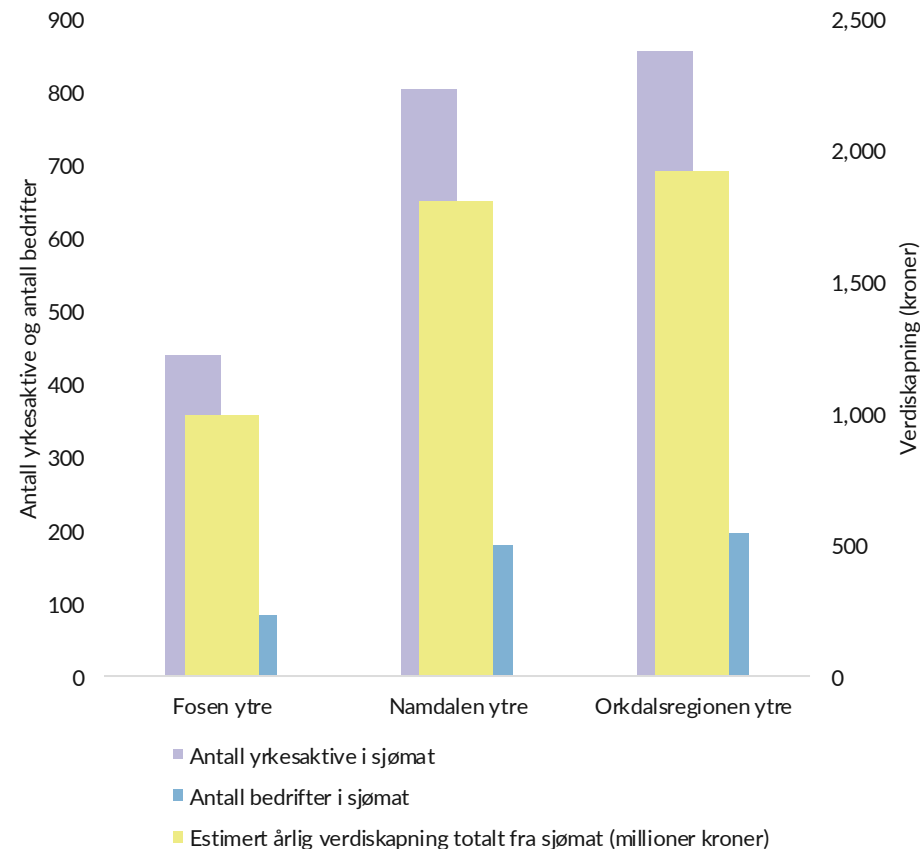

Elefanten i rommet

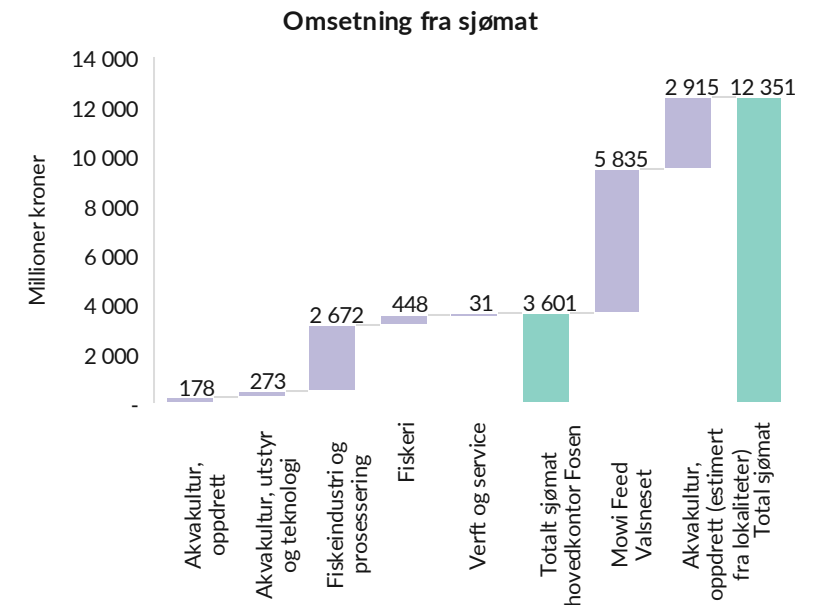
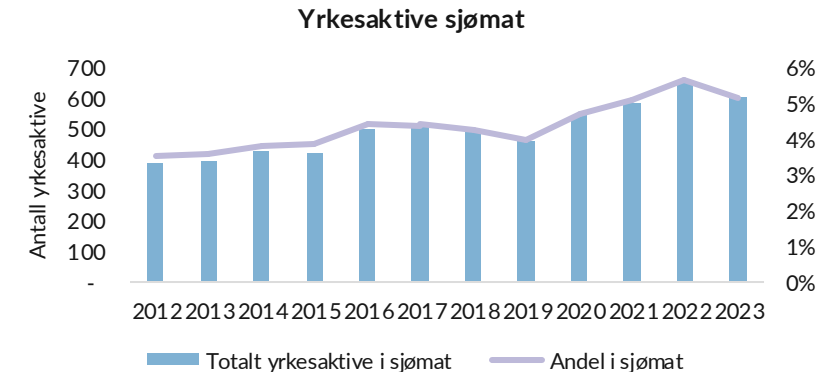
- Regionene Fosen, Namdalen og Orkdalsregionen er alle eksponert for sjømatnæringa via sine ytre kommuner (Osen, Åfjord, Ørland - Leka, Nærøysund, Flatanger – Frøya, Hitra, Heim).
- Befolkning i de ytre delene av regionene er også sammenlignbare (fra 10-15 tusen).
- Namdalen og Orkdalsregionen (ytre kommuner) har omtrent 800-9000 ansatte og i underkant av 200 selskaper i næringa hver. For Fosen (ytre kommuner) er tallene ca halvparten.
- NOFIMAs ringvirkningsanalysen fra 2023 viser at en yrkesaktiv i sjømatnæringa gir omtrent 2,3 millioner kroner i verdiskapning.
- Årlig verdiskapning er rundt 1 milliard lavere på Fosen enn hva den kunne vært med tilsvarende sjømateksponering som Namdalen og Orkdalsregionen.
- Kan Fosen ta igjen det tapte med riktig fokus fremover?

Fosens tapte mulighet - sammenligning av kystkommuner i 3 ulike regioner (2024-tall)

Sjømat | Status

- Rundt 600 yrkesaktive innen sjømat på Fosen, tilsvarende ca 5%.
- Relativt stor økning siste 10 år, mye drevet av akvakultur.
- Total omsetning fra selskaper med hovedkontor på Fosen var ca 3,6 milliarder kroner i 2023.
- Legger man til estimert omsetning fra akvakulturlokaliteter samt Mowi Feed Valsneset øker dette til ca 12 milliarder kroner.
- Sjømatsektoren på Fosen preges av følgende:
 - Mange akvakulturlokaliteter, men ingen store, lokale matfiskoppdrettere på laks.
 - Fiskefartøy fra regionen er målt i volum primært pelagisk trål/not.
 - Variert foredlingsindustri med slakteri, ensilasje og pelagisk prosessering.
 - Viktig skalldyrregion med ca 0,5% av nasjonal fangst (eks. Antarktisk krill) og dominerende på blåskjeloppdrett (1500-2000 tonn)

Laks og ørret

Produksjon

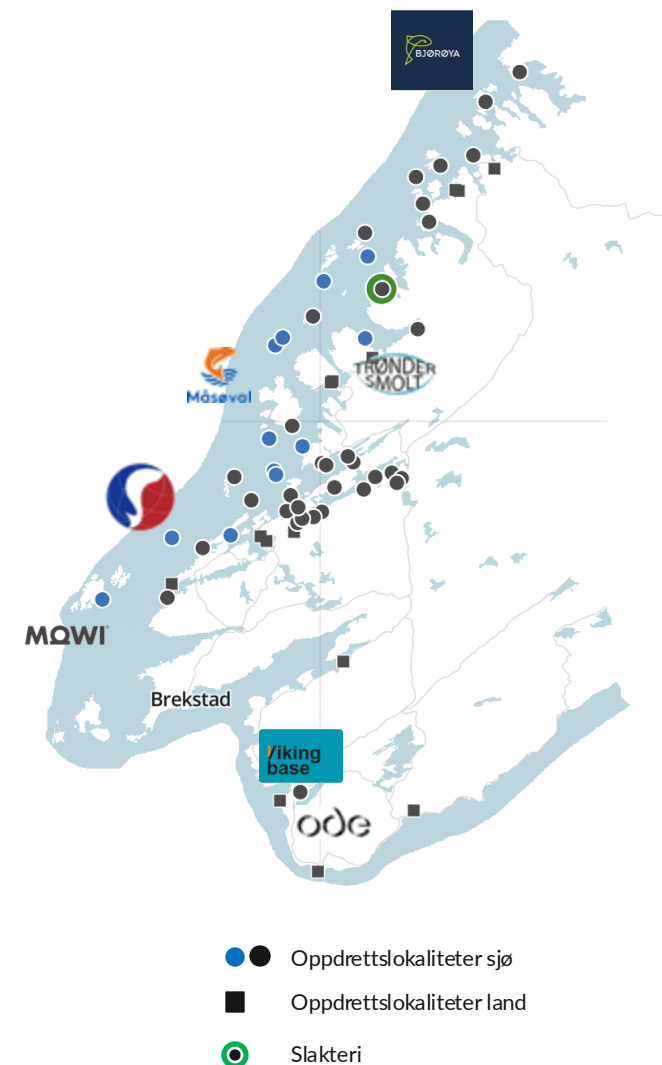
- 4 oppdrettsselskaper har i dag hovedkontor på Fosen, hvorav 2 driver oppdrettsvirksomhet i regionen; Trøndersmolt og Ode Stadsbygd (torsk).
- Andel yrkesaktive i akvakultur vs. Sjømat totalt har økt fra 49% i 2012 til 58% i 2023.
- Ingen matfiskoppdrettere har lenger hovedkontor på Fosen, men regionen står likevel for rundt 3 % av all produksjon av oppdrettslaks i Norge (1-2% av global produksjon).
- 29 oppdrettslokaliteter som benyttes av oppdrettere som Mowi, Salmar, Bjørøya og Måsøval. Disse lokalitetene produserer rundt 40-50 000 tonn laks årlig.

Økonomi

- Estimert samlet omsetning fra lokaliteter 3,6 milliarder kroner.
- 10 selskaper i den direkte leverandørnæringa til akvakultur har hovedkontor på Fosen. Mowi Feed hadde omtrent 9 milliarder kroner i omsetning i 2023. Størsteparten av dette stammer fra fabrikken på Valsneset.
- Siden 2014 har det blitt solgt konsesjoner for 785 millioner kroner på Fosen i auksjoner. Totale utbetalinger fra Havbruksfondet er 329 millioner kroner.

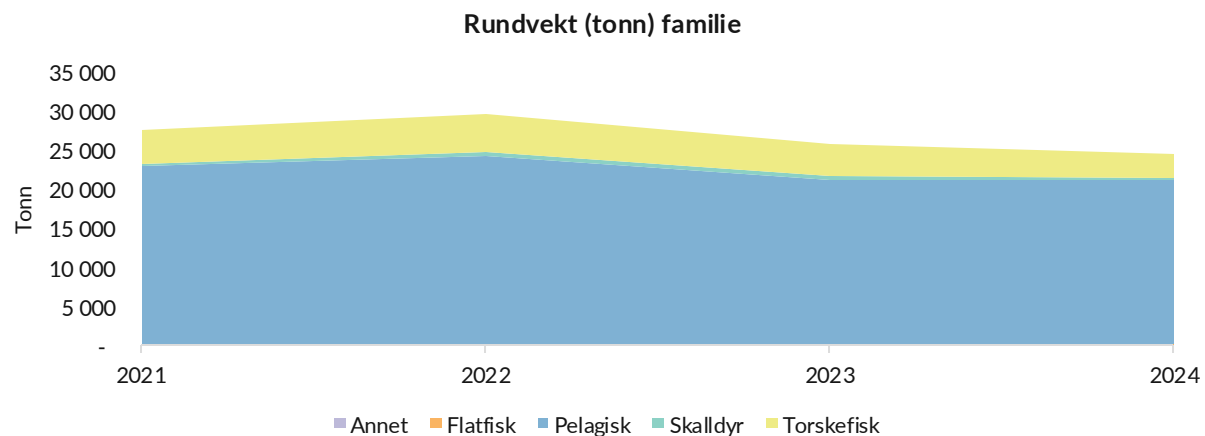
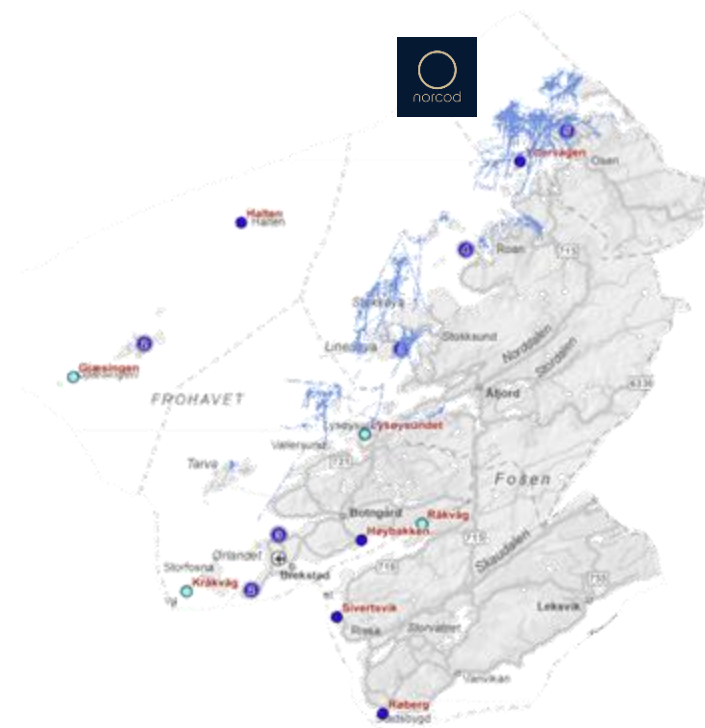
Bærekraft

- Miljøundersøkelser av lokaliteter viser generelt positiv utvikling for Fosen. Andel gode eller meget gode lokaliteter har økt fra ca 70% til nærmere 90%.

Torsk

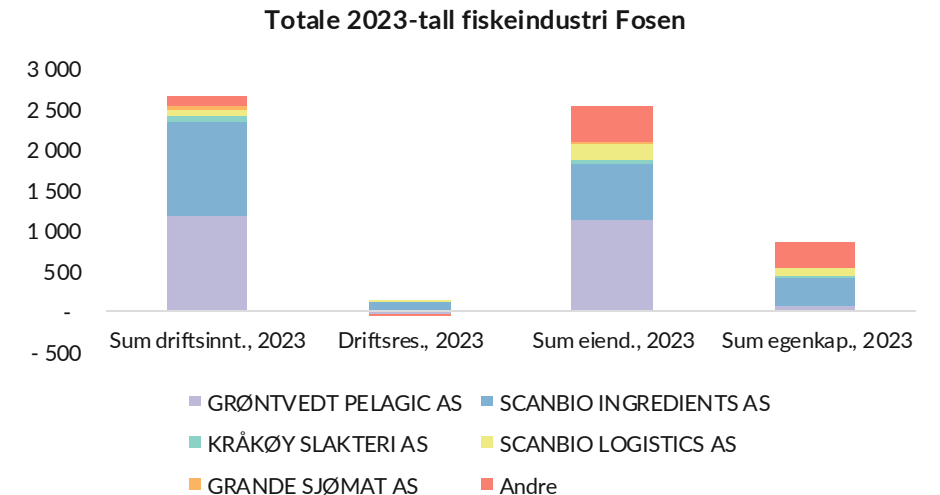
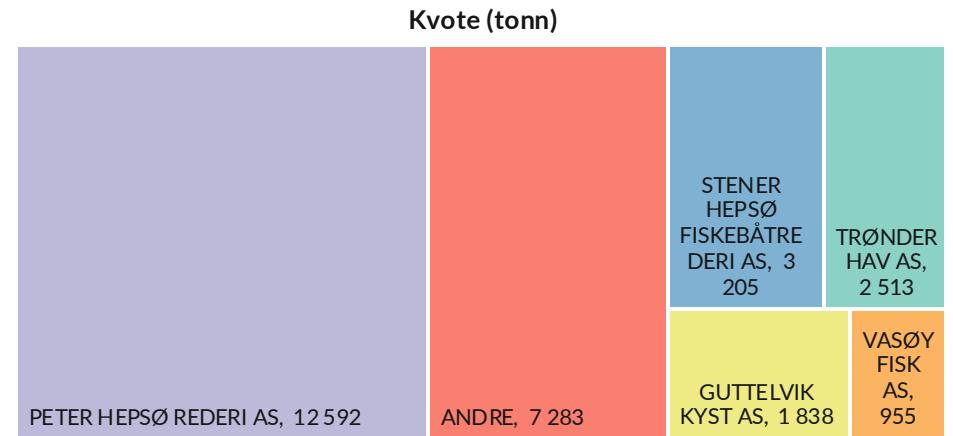
- Fosen har alt både kystfiske og oppdrett av torsk, samt slakteri (Kråkøy).
- Norcod slakter fisk på Kråkøy fra Ørnes i nord til Frøya I sør.
- Fangst av torskefisk har vært stabilt rundt 4000-5000 tonn de siste årene.
- 60 registrerte fiskerier på B-bladet i Fosen og 24 fiskerihavner.
- Torskefisk utgjør 72% av alle kvoter (antall), men bare 36% av volum.

- Fiskerihavner
- Fiskeriintensitet siste 10 år

Pelagisk

- Pelagisk fiske er det dominerende fiskeriet for fartøy fra Fosen med ca 63% av kvotene.
- Rundt 65% av kvotene tilhører de 3 største rederiene, hvorav de 2 største primært fisker pelagisk.
- Fiskeindustrien (bearbeiding og foredling) omsatte for drøyt 2,5 milliarder kroner i 2023, men svak lønnsomhet ga bare 75 millioner kroner i driftsresultat samlet. Store deler av dette kan allokere til pelagisk industri (Grøtvedt samt noe ensilasje hos ScanBio).
- Fangstverdi for fartøy tilhørende Fosen har variert mellom 230-300 millioner kroner årlig de siste årene. Brorparten av dette stammer fra pelagisk fiske.

Skalldyr

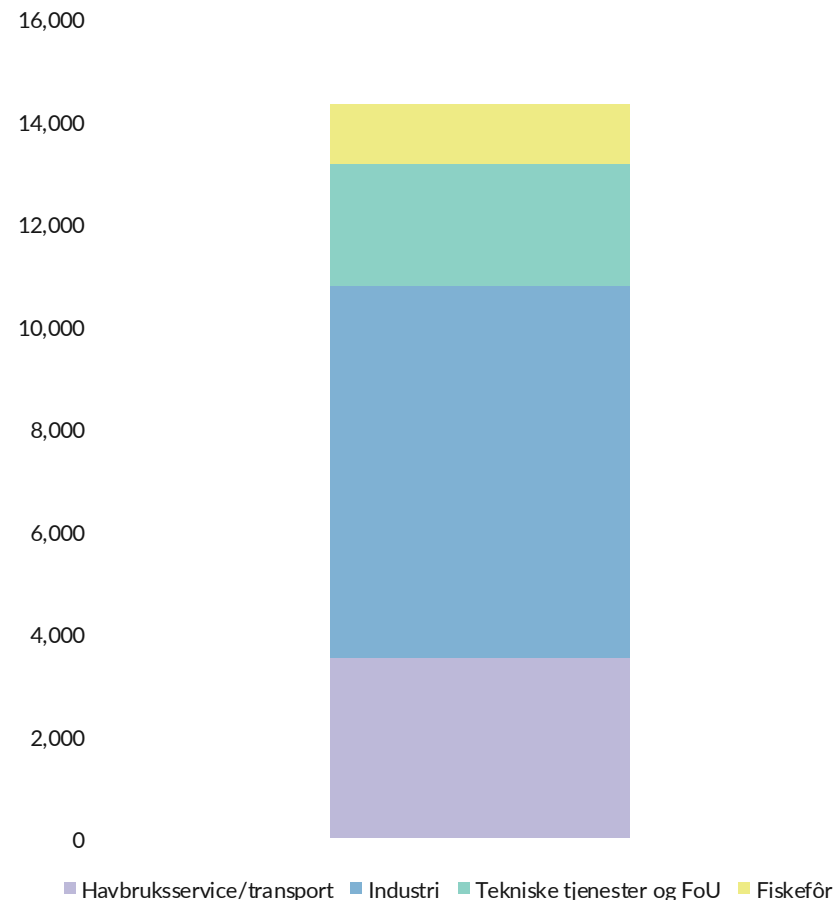
- Antall yrkesaktive i fiskeri og fiskeindustri de siste årene har primært blitt drevet av akvakultur og fiskeindustrien.
- En del av dette kommer fra skalldyrnæringa. Norgesskjell rapporterte 25 årsverk i 2023, mens Fosen Skalldyr hadde 12 årsverk.
- Norgesskjell er Norges største selskap på oppdrett av bløtdyr krepssdyr og pigghuder for konsum (blåskjell, kamskjell, østers og andre arter), med ca 1500 tonn-2000 tonn.

Leverandørindustri

- Mye av verdiskapingen i norsk sjømatnæring ligger i leverandørindustrien. I 2020 sysselsatte denne delen av næringen ca 14 000 årsverk og bidro med ca 17 milliarder kroner i verdiskaping.
- Denne delen av næringen inneholder alt fra brønnbåt og verft til bioteknologi og konsulenttjenester.
- Fiskefartøy fra Fosen har ca 1% av total fangst i Norge og akvakulturlokalitetene produserer ca 3% av all oppdrett. Det burde tilsa omtrent 350 millioner kroner i omsetning og 300 yrkesaktive i leverandørindustrien på Fosen.
- Omsetning fra selskaper på Fosen innen denne delen av næringa var i 2023 ca. 300 millioner kroner, hvor selskapene Fiizk Protection, Smir og Aqua Seaworks var blant bidragsyterne.
- De 2 førstnevnte er nylig oppkjøpt/utflyttet.

Sjømatleverandørenes sysselsetting i 2020 Norge

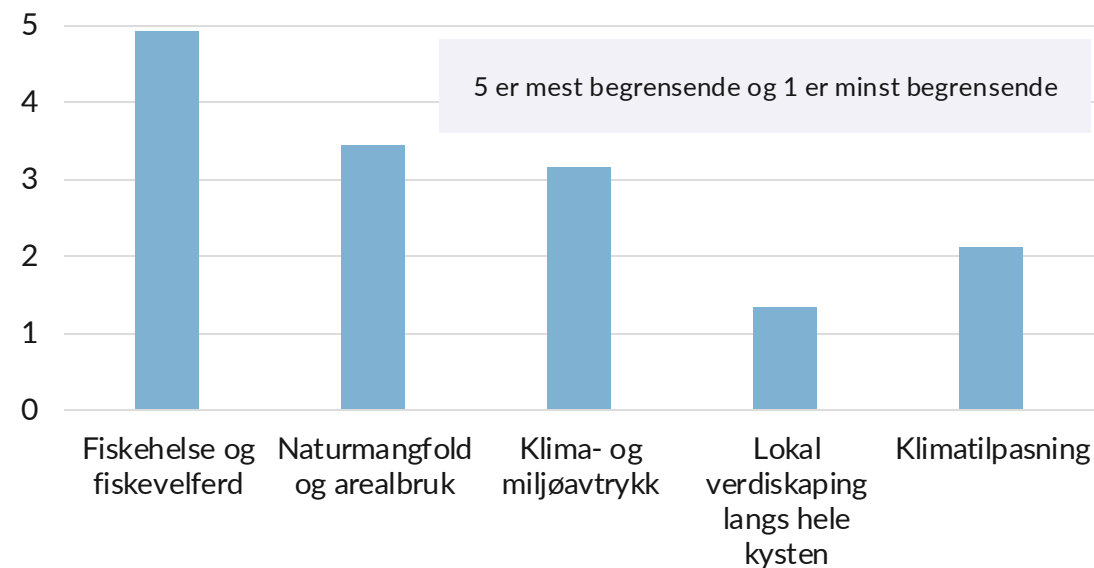
Bærekraft i sjømatnæringa | Fosen

Overordnede begrensninger for økt vekst innen havbruk

- Norge (og EU) har et overordnet mål om økt vekst i havbruksnæringen, men veksten må skje innen følgende rammer:
 - Fiskehelse og fiskevelferd
 - Naturmangfold og arealbruk
 - Klima- og miljøavtrykk
 - Lokal verdiskaping langs hele kysten
 - Klimatilpasning
- Vi ba om å få disse rammene rangert etter hva som er mest begrensende for økt vekst.
- Klar konsensus blant respondentene:
 - **Fiskehelse og fiskevelferd** er mest begrensende for økt vekst innen havbruk.
 - Løser man utfordringer med fiskehelse og fiskevelferd vil man også løse deler av arealutfordringene og miljøavtrykk.
 - Lokal verdiskaping langs hele kysten «kommer av seg selv».
 - Får klimatilpasning nok oppmerksomhet?

Rangering av de største overordnede begrensningene for økt vekst innen havbruk

Sikkerhet og bærekraft gir muligheter

- **Samfunnsoppdraget bærekraftig fôr:**
 - Norge skal produsere **600 – 700 000** tonn nye råvarer innen 2034
 - Disse fôrråvarene skal komme fra bærekraftige ressurser.
 - **Virkemiddelapparatet blir nå vekket for å støtte dette samfunnsoppdraget**
 - SIVA – Selskapet for industrivekst
 - Innovasjon Norge
 - **Eksempler:**
 - Blåskjell. I næringsklyngen Heidner ser man for seg å kunne dyrke opptil 300 000 tonn blåskjell årlig i Norge til bruk som fôrråvare.
 - Insekter fra restråstoff jordbruk og matproduksjon
 - Slamhåndtering.
 - Økt utnyttelse av restråstoff fiske og oppdrett. Mel og olje. Næringsmidler.

Snevre rammer for bærekraftig verdiskapning?

Fosen kommunenes miljømål peker på:

- Reduksjon av klimagassutslipp
 - Naturvern og bevaring av biologisk mangfold
 - Bærekraftig mat og ressursbruk
 - Sirkulær økonomi og grønn omstilling
 - Klimatilpasning og trygg arealbruk
- Alle de «riktig» overskriftene er på plass, men mål og tiltak bærer preg av å være navlebeskuende. Fokuset ligger på endring av Fosen og lite på rollen Fosen kan spille i næringsutvikling innenfor det «Grønne skiftet».
- Det er vanskelig å se hvordan de store nasjonale og globale ressurs og miljøutfordringen er vurdert og hvordan Fosen kan skape verdiskapning ved å bidra til å løse disse utfordringene

Fremtid i sjømatnæringa | Fosen

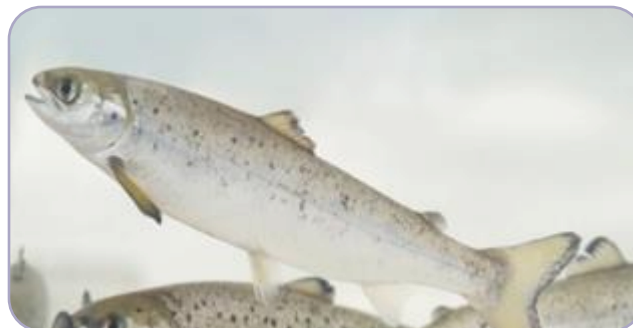

Akvakultur | Utvalgte drivere og trender fremover

Nye produksjonsformer

- Nedsenkbare og semilukkede anlegg i stor vekst
- Vil medføre økte investeringer og andre krav til lokaliteter
- Offshore beveger seg, sakte, men fremover

Storsmoltfokus

- Større smolt på land for å korte ned tid i sjø
- Fra 200g til 400g vil gi utfordringer nord for Hustadvika (massebalanse)
- Settefiskanlegg må bygges/utvides for å holde tritt med etterspørsel

Robusthet

- Samfunnsoppdrag for bærekraftig fôr: øke delen norskproduserte råvarer i fôr fra 8 til 25 prosent (2034)
- Veikart for industriell tare dyrking i Trøndelag (2024)

Fiske og fiskeri | Utvalgte drivere og trender fremover

Konsolidering

- Stadig konsolidering både for hav og kystfiske
- Sirkeeffekt: Store selskaper og store regioner blir stadig større
- Fosen er en svak region på fiskeri og fiskeindustri. Hvordan sikre videre næring?

Regulering

- Stadig diskusjoner rundt grunnrente. Når er lønnsomheten «høy nok»?
- Økt «skatt» gjennom redusert Co2-kompensasjon i fremtiden?
- Fiske vs. akvakultur

Restråstoff

- Pelagisk og havbruk utnytter omtrent 100%, hvitfisk 68% og skalldyr 56% av restråstoff
- Må ses i sammenheng med samfunnsoppdrag
- Både oppdrett og fiskeri av skalldyr på Fosen

Sjømat | Regulatoriske forhold fremover

Havbruksmeldingen

- Hvordan balansere økonomisk verdiskaping med beskatning og fordeling av verdiene lokalt?
 - Hvilke krav og tiltak vil havbruksmeldingen komme med for å løse miljøutfordringene?
 - Vil havbruksmeldingen endre styringen av havbruksnæringen – eks. fordelingen av ansvar mellom stat og kommune?

Valg 2025

- Skatte- og avgiftspolitik, spesielt grunnrenteskatt og formueskatt
 - EØS og EU.
 - Sikkerhetspolitikk og forsyningsikkerhet.
- Samfunnsoppdraget mer aktuelt enn tidligere antatt?

Strengere klima- og naturkrav (klimamål 2030 og naturavtalen)

- Innfrielse av Montrealavtalen (2022) innen 2030 vil kreve endringer
- Co2-avgifter og teknologikrav
 - Fiske vs. akvakultur

Sjømat | Hvordan kan Fosen ta en større posisjon i fremtiden?

Lokalitetskartlegging og klarering – sjø og land – og promoter dette

Etablere raskere saksbehandling og «endør-inn» for lokalitetssøknader (felles team for kommunene).

Identifisere egnende tomter og vannkilder (settefisk) og sjølokaliteter,

Gi støtte til forprosjekter eller reguleringsarbeid.

Mange aktører har drift på Fosen.

Nye produksjonsformer og økende settefiskbehov (volum) vil kreve flere og nye lokaliteter.

Spesialisert næringsutviklingselskap for utvikling av restråstoffnæring

Etablere partnerskap mellom fôrprodusenter, oppdrettere og FoU-institusjoner.

Legge til rette for forsøksprosjekter.

Skalldyrfangst- og oppdrett, ensilasje og fôrproduksjon allerede godt etablert.

Nasjonalt samfunnsoppdrag setter ambisjoner.

Veikart for industriell taredyrkning i Trøndelag

Fremtidsrettet infrastruktur

Investere i havneinfrastruktur som landstrøm og ladepunkter for fiskefartøy.

Klargjøring av næringsområder for sjømatvirksomhet. Hva ble gjort rett ved for eksempel Mowi Valsneset?

Hybride motorløsninger er på vei inn i den norske kystfiskeflåten.

Servicebåtflåten erstatter flåter på lokalitet.

Storsmoltproduksjon vil kreve store områder, raskt.

Knowledge that turns the tide

We provide the know-how needed to excel in the seafood industry